

Візнюк Валентина Василівна

Vizniuk Valentina Vasylivna

Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

The State Institution "South Ukrainian National
Pedagogical University named after K. D. Ushynsky"

Одеса, Україна

Odesa, Ukraine

Інтеграція університету в цифровий науковий простір: співпраця бібліотеки і вченого

**Integration of the University into the digital scientific space:
interaction of the library and a scientist**

Ключові слова: цифровий науковий простір, учений, університет, бібліотека, наукометричні бази.

Key words: digital scientific space, scientist, university, library, scientometric bases.

Анотація: У статті порушується актуальна проблема інтеграції наукової діяльності вишів у цифровий науковий простір. Виділено етапи інтеграції досліджень учених у цифровий науковий простір. Розглянута співпраця бібліотеки і наукової спільноти університету.

Annotation: The article raises the actual problem of the integration of the university scientific activities into the digital scientific space. The stages of integration of the research of scientists into the digital scientific space have been highlighted. The interaction of the library and scientific community of the university has been considered.

У 2018 році Постановою Кабінету Міністрів України затверджено Порядок проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності. Відповідно до цього Порядку державна атестація закладів вищої освіти буде проводиться за показниками кадрового складу закладу вищої освіти за науковим напрямом; показниками фінансування закладу вищої освіти за науковим напрямом; будуть враховані обсяг коштів, спрямованих закладом вищої освіти на придбання обладнання за науковим напрямом, кількість статей закладу вищої освіти за науковим напрямом у наукових виданнях (журналах), які індексуються у наукометричних базах даних Scopus та/або Web of Science, з використанням як додаткового показника для наукових напрямів значення

коефіцієнтів впливовості зазначених журналів; кількість наукових видань (журналів), засновником (співзасновником) яких є заклад вищої освіти, за науковим напрямом, які індексуються у наукометричних базах даних Scopus та/або Web of Science, кількість працівників закладу вищої освіти (за основним місцем роботи), які є членами редакційних колегій наукових видань (журналів), які індексуються у наукометричних базах даних Scopus та/або Web of Science.

Атестація запроваджується з метою визначення ефективності наукової діяльності університетів за науковими напрямами. Такий етап реформування наукової сфери України сприятиме покращенню рівня університетських досліджень та інтеграції наукової діяльності вишів у світовий простір (Міністерство освіти і науки України, 2018).

Сьогодні для збереження конкурентоздатності вишу необхідно не лише публікувати нові наукові дослідження в журналах, що входять до наукометричних баз, а й набуті університетські дослідження інтегрувати в цифровий науковий простір. Під цифровим науковим простором ми розуміємо структуровану інформацію про результати досліджень і комунікації, що представлена у цифровому форматі та є доступною в глобальній мережі. Тобто сьогодення вимагає, щоб інформація про результати наукових досліджень була представлена на декількох платформах, а також повнотекстові документи повинні бути розміщені в університетському електронному архіві (репозитарії).

В умовах інноваційних перетворень бібліотека Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (далі – бібліотека Університету Ушинського) орієнтується на запити і потреби своїх користувачів. Сьогодні фахівці бібліотеки надають консультації та допомагають ученим користуватись наукометричною платформою Web of Science, здійснюють інформування користувачів щодо створення і наповнення власних наукових профілів (ResearcherID, Orcid), знайомлять науковців з перевагами наповнення повнотекстовими документами університетського електронного архіву (репозитарію).

Отже, ми виділяємо такі етапи інтеграції досліджень учених у цифровий науковий простір:

1. Створення і заповнення цифрових ідентифікаторів ученого (ResearcherID, Orcid);
2. Наповнення якісними повнотекстовими документами (doc або pdf) електронного архіву (репозитарію) університету;

3. Ознайомлення і використання публікацій, що представлені за тематикою дослідження на платформах Web of Science чи Scopus;

4. Публікація власних наукових здобутків у виданнях, що індексуються наукометричними базами Web of Science чи Scopus.

На цих етапах університетська бібліотека має надавати інформаційну і консультаційну підтримку, а також проводити для наукової спільноти майстер-класи з використання електронних ресурсів.

У бібліотеці Університету Ушинського зберігаються майже всі наукові видання університету. Фахівці бібліотеки мають досвід з оформлення бібліографічних покажчиків відповідно до існуючих стандартів. Для заповнення цифрових наукових профілів необхідна інформація про матеріали дослідника, ці дані мають відповідати бібліографічним стандартам. Якісне наповнення профілів дослідників залежить від ефективної співпраці науковця і бібліотекаря, яка значно скоротить час на оформлення таких даних.

Бібліотека Університету Ушинського є основним виконавцем і координатором процесу створення та функціонування електронного архіву (репозитарію). Від якісного наповнення репозитарію залежить кількість переглядів і цитування документів архіву. Матеріал має бути цікавим за змістом і якісним за електронним форматом. Наукова публікація має бути в текстовому форматі (doc) або у форматі електронного документу (pdf), тобто не сканований варіант з низькою якістю зображення, а високоякісний документ з розпізнаним текстом. У кожного вченого університету має бути створена власна електронна колекція повнотекстових документів. Тільки кооперація вченого і бібліотекаря дозволить створити рейтинговий електронний архів (репозитарій) університету.

Наукометричні платформи містять реферативну інформацію про публікації. Є можливість аналізу даних за достатньо широким пошуком, можна виділити топові теми досліджень у різних галузях знань. Для отримання цікавої інформації за темою дослідження необхідно мати навички роботи в базах. Бібліотека Університету Ушинського організовує семінари, готує презентації та здійснює консультації з ефективного використання платформи Web of Science. Сьогодні пріоритетний напрям співпраці науковця і бібліотекаря – індивідуальні консультації щодо використання наукометричних платформ.

Для публікації власних наукових здобутків у виданнях, що індексуються наукометричними базами Web of Science чи Scopus, необхідно мати оригінальний дослідницький результат. Після отримання такого результату головне – не

опублікувати його у хвижацькому виданні. Необхідно враховувати, що журнали бувають відкритого і закритого типу, тобто мають різну політику публікації. На цьому етапі науковець і бібліотекар можуть разом обрати на платформі перелік журналів із тематики дослідження. Такі напрацювання зроблять ефективним пошук і дозволять фахівцю бібліотеки створити базу журналів для публікації з напрямів дослідження університету.

Отже, інтеграція вишу до цифрового наукового простору вимагає певних змін у внутрішній політиці університету, тобто необхідна додаткова мотивація наукової спільноти. Сьогодні в Університеті Ушинського є певні напрацювання з цього питання, а саме: при поданні наукової публікації на Вчену раду університету для рекомендації її до друку автор надає повнотекстовий електронний примірник до бібліотеки, де ученому присвоюється цифровий ідентифікатор Orcid; керівництвом університету запропонована грошова винагорода за публікацію в журналах, що входять до платформ Web of Science чи Scopus.

У 2019 році для стимулювання процесу інтеграції університету в цифровий науковий простір заплановано такі заходи: науковий звіт ученого має враховувати кількість розміщених матеріалів в електронному архіві (репозитарії) університету, контракти науково-педагогічних працівників мають містити інформацію про цифрові профілі ученого ResearcherID, Orcid тощо.

Бібліотека Університету Ушинського готова співпрацювати з кожним науковцем університету задля збереження конкурентоздатності вишу на ринку освітніх послуг. Заповненні цифрові профілі вчених, наповнений електронний архів (репозитарій), використання наукометричних платформ покращать наукові здобутки вчених Університету Ушинського.

Список використаних джерел:

1. Міністерство освіти і науки України. (2018). *Науку в університетах оцінюватимуть за 7 напрямками, щоб найкращим надати базове фінансування – постанова Кабміну*. Режим доступу <https://mon.gov.ua/ua/news/nauku-v-universitetah-ocinyuvatimut-za-7-napryamami-shob-najkrashim-nadati-bazove-finansuvannya-postanova-kabminu>.